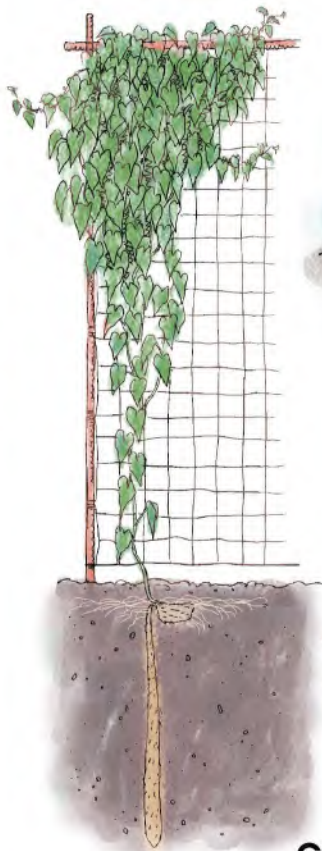
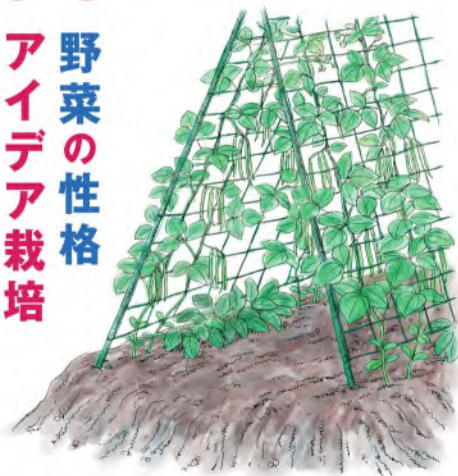

ปลูกพืช ตาม นิสัยผัก

野菜の性格
アイデア栽培

Gakken Toshio Kijima เขียน นิพดา เขียวอุไร แปล

ชวนมาปลูกพืชผักและดูแลไร่นาตามแบบฉบับ “คิจิมะ”
ผู้เชี่ยวชาญด้านเกษตรอินทรีย์ชื่อดังจากญี่ปุ่น

ปลูกพืช ตาม นิสัยผัก

野菜の
アイデア
性格
栽培

Toshio Kijima เขียน นิพดา เขียวอุไร แปล

Gakken

木嶋利男 野菜の性格アイデア栽培

ปลูกพืชตามนิสัยผัก

Toshio Kijima เขียน

นิพดา เขียวอุไร แปล

กรณีศ รัดนามัทธนะ บรรณาธิการต้นฉบับ

พิมพ์ครั้งที่ 1 กันยายน 2562

ราคา 225 บาท

Original Title: 木嶋利男 野菜の性格アイデア栽培

Kijima Toshio Yasai no Seikaku Idea Saibai

© Toshio Kijima/Gakken

All rights reserved.

First published in Japan 2018 by Gakken Plus Co., Ltd., Tokyo

Thai translations rights arranged with Gakken Plus Co., Ltd.

© ลิขสิทธิ์ภาษาไทย 2562: บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด

สงวนลิขสิทธิ์ตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ (ฉบับเพิ่มเติม) พ.ศ. 2558

ข้อมูลทางบรรณานุกรมของหอสมุดแห่งชาติ

คิจิมะ, โทะชิโอะ.

ปลูกพืชตามนิสัยผัก. -- กรุงเทพฯ: อินสปายร์, 2562.

184 หน้า.

1. ผัก -- การปลูก. I. นิพดา เขียวอุไร, ผู้แปล. II. ชื่อเรื่อง.

635

ISBN 978-616-04-4593-6

ประธานเจ้าหน้าที่บริหาร คิม จงสถิตย์วัฒนา • กรรมการผู้จัดการ สมชัย ธารรุ่งโรจน์ • ผู้จัดการสำนักพิมพ์ สุชาติ งามวัฒนาจินดา • บรรณาธิการที่ปรึกษา เอื้อยจิตร อนุภาค • บรรณาธิการบริหาร สุวพันธ์ ชัยปัจชา • บรรณาธิการเล่ม ภาวิตา ใจดี • พิสูจน์อักษร กันต์ฤทัย สิบสายเพชร ตรีโรจน์ ไพบูลย์พงษ์ นันทรัตน์ ทรัพยากรบุญชู • ศิลปกรรม สุภาวดี แพรชูมทด • กราฟิก จิตติมา ศรีตนะทิพย์ • หัวหน้าประสานงานการผลิต จรัสศรี พรหมเทพ • ประสานงานการผลิต พรทิพย์ ทองบุตร

เพลตที่ พี.พี.เพลท แอนด์ พริ้นท์ โทร. 0-2274-7988 พิมพ์ที่ พงษ์วรรณการพิมพ์ โทร. 0-2399-4525-31

จัดพิมพ์โดย สำนักพิมพ์อินสปายร์ ในเครือ บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด

จัดจำหน่ายโดย

 NANMEEBOOKS

บริษัท นานมีบุ๊คส์ จำกัด

เลขที่ 11 ซอยสุขุมวิท 31 (สวัสดี) ถนนสุขุมวิท แขวงคลองเตยเหนือ เขตวัฒนา กรุงเทพฯ 10110

โทร. 0-2670-9800, 0-2662-3000 โทรสาร 0-2662-0919

e-mail: editorial@nanmeebooks.com • www.nanmeebooks.com • www.facebook.com/nanmeebooksfan

หนังสือเล่มนี้ใช้กระดาษปลอดสารพิษ ไม่ระคายเคืองผิวหนัง ช่วยถนอมสายตา

และใช้หมึกธรรมชาติจากน้ำมันถั่วเหลือง จึงปลอดภัยต่อมนุษย์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม

หากหนังสือเล่มนี้ผลิตไม่ได้มาตรฐาน สำนักพิมพ์ยินดีรับผิดชอบเปลี่ยนเล่มใหม่ให้ โดยไม่มีเงื่อนไขใด ๆ ทั้งสิ้น

โปรดส่งไปเปลี่ยนตามที่อยู่บริษัท หรือติดต่อ Nanmeebooks Call Center โทร. 0-2662-3000 กด 1

คำนำสำนักพิมพ์

ยิ่งรู้จักนิสัย ยิ่งเอาใจได้ดี

สิ่งนี้เป็นจริงทั้งกับคนและผัก จะดีกว่าไหมถ้าเรารู้ว่าผักแต่ละชนิดชอบอะไรเป็นพิเศษ ชอบภูมิอากาศแบบใด ชอบน้ำเยอะหรือน้อย ชอบสภาพดินและปุ๋ยแบบไหน

ดร.โทชิโอะ คิจิมะ ผู้เชี่ยวชาญด้านการเกษตรแนวธรรมชาติ ทำงานต่างๆ ทั้งเขียนหนังสือ และบรรยายเพื่อชี้ชวนให้เห็นข้อดีของการปลูกผักแบบไม่ใช้สารเคมีใดๆ มายาวนานจนเป็นที่ยอมรับในประเทศญี่ปุ่น วิธีของเขาเรียกว่า "วิธีเพาะปลูกแบบคิจิมะ"

ดร.โทชิโอะเชื่อว่าผักแต่ละชนิดมี "นิสัย" หรือ "ความชอบ" แตกต่างกัน เพราะพวกมันมีถิ่นกำเนิดไม่เหมือนกัน

แต่เดิมก่อนที่จะเกษตรกรจะปลูกผักหลายชนิดกันอย่างเป็นล่ำเป็นสันเพื่อตอบสนองความต้องการอันมหาศาลของผู้บริโภค ผักแต่ละชนิดเคยเป็น "ผักพื้นเมือง" ของหลายประเทศและมีถิ่นกำเนิดหลายบริเวณในโลกที่มีสภาพแวดล้อมแตกต่างกัน

ผักชนิดใดงอกได้เองที่ไหนแสดงว่า "ถูกใจ" สภาพแวดล้อมของที่แห่งนั้น เพราะไม่ต่างจากคน ผักก็อยากอยู่ในที่ที่ตัวเองสบายใจ ทุกอย่างลงตัว

รู้ไหมว่าจะปลูกบร็อกโคลีให้งามควรปลูกชิดติดกัน เพราะมันมีถิ่นกำเนิดบนหน้าผาสูงชัน มีนิสัยเอื้อเพื่อพี่อื่น ๆ แต่ผักกาดขาวปลีที่เป็นผักในวงศ์ผักกาดเหมือนกันกลับต้องปลูกห่าง ๆ กัน จึงจะงาม เพราะผักกาดขาวปลีมีนิสัยรักสันโดษ ระหว่างเจริญเติบโตมันจะกำจัดพืชชนิดอื่นไปนี่เป็น "นิสัย" ที่ผักกาดขาวปลีมีตั้งแต่กำเนิดบนแถบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน

หนังสือ **ปลูกพืชตามนิสัยผัก** เล่มนี้จะทำให้ผู้รักการปลูกผักสวนครัว "รู้จักผัก" ดีขึ้น ผักชนิดใดเอาใจยากและควรทำอย่างไรให้ได้ผลผลิตงาม ผักชนิดใดปลูกง่ายและเกื้อกูลเพื่อน ๆ ผักชนิดอื่นจนปลูกด้วยกันได้ผลผลิต 2 ชนิดพร้อมกัน

คำตอบจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในหนังสือเล่มนี้แล้ว

ด้วยความปรารถนาดี
สำนักพิมพ์อินสปายร์

บทนำ

ถ้าเรารู้จักนิสัยและพื้นเพถิ่นกำเนิดของผัก จะมองเห็นเคล็ดลับใน
การเพาะปลูก

ผักแต่ละชนิดมีถิ่นกำเนิดแตกต่างกัน ผักที่ปลูกในญี่ปุ่นทุกวันนี้ส่วนใหญ่มาจากต่างประเทศ ผักพื้นเมืองมีจำนวนน้อย มีแค่พวกผักที่ขึ้นเองตามภูเขาเท่านั้น

แน่นอนอยู่แล้วว่าญี่ปุ่นกับถิ่นกำเนิดของพืชผักในต่างประเทศนั้น มีเงื่อนไขสภาพแวดล้อมแตกต่างกันไป ไม่ว่าจะเป็นสภาพดินหรือภูมิอากาศ ด้วยเหตุดังกล่าวจึงจำเป็นต้องพยายามปรับปรุงเงื่อนไขเชิงสภาพแวดล้อม การเพาะปลูกให้เหมือนสภาพแวดล้อมในถิ่นกำเนิดของพืชผักชนิดนั้นให้มากที่สุด

ตัวอย่างเช่น มะเขือเทศและมะเขือม่วง แม้จะเป็นพืชในวงศ์มะเขือเหมือนกัน และนิยมเพาะปลูกตามสวนครัวช่วงหน้าร้อนเหมือนกัน แต่มะเขือเทศมีถิ่นกำเนิดแถบเทือกเขาแอนดิสในทวีปอเมริกาใต้ซึ่งเป็นพื้นที่แห้งแล้ง ขณะที่ถิ่นกำเนิดของมะเขือม่วงคือเขตร้อนชื้นในเอเชียใต้ (ดูหน้า 10)

แถบเทือกเขาแอนดิสมีฝนตกน้อยแต่มีหมอก มะเขือเทศจึงมีขนขึ้นดกที่ใบเพื่อให้ดักจับน้ำในอากาศได้ ประเทศญี่ปุ่นมีฝนตกชุก เวลาเพาะปลูกในฤดูร้อนใบจะดูดซึมน้ำเข้าไปจำนวนมากจนทำให้เจริญงอกงามเกินไป จึงจำเป็นต้องปลูกโดยเลี้ยงฝน ในทางกลับกัน ถิ่นกำเนิดของมะเขือม่วงคือพื้นที่ใกล้แม่น้ำที่มีทั้งความชื้นและอุณหภูมิสูง มะเขือม่วงจึงชอบน้ำ แม้แต่ในไรสวน รากของมันจะหยั่งลึกลงดินเพื่อให้ดูดซึมน้ำได้ดี จึงควรปลูกโดยยกแปลงขึ้นสูงไว้

นอกจากนี้ บร็อกโคลีและผักกาดขาวปลีซึ่งเป็นผักในวงศ์ผักกาดเหมือนกัน แต่บร็อกโคลีมีถิ่นกำเนิดบนหน้าผาสูงชันในแถบเมดิเตอร์เรเนียน ขณะที่ผักกาดขาวปลีมีต้นกำเนิดจากแถบชายฝั่งทะเลเมดิเตอร์เรเนียน ไปจนถึงทุ่งกว้างในตอนกลางของทวีปเอเชีย

นอกจากบร็อกโคลี่จะชอบขึ้นเกาะกลุ่มกันแล้ว ยังชอบเอื้อเฟื้อกลุ่มพืชชนิดอื่นๆ ด้วยการขยายรากแทรกไปตามร่องหิน จึงเป็นผักที่ชอบการอยู่ร่วมกันแบบพึ่งพาอาศัย ในทางตรงข้าม ผักกาดขาวปลีเป็นผักรักสันโดษ จะเจริญเติบโตโดยกำจัดพืชชนิดอื่นออกไป ดังนั้นจึงควรปลูกบร็อกโคลี่ชิดติดกัน ขณะที่ควรปลูกผักกาดขาวปลีโดยเว้นระยะระหว่างต้นให้ห่างไว้

ในหนังสือเล่มนี้จะเปรียบเทียบผัก 2 ชนิดที่มีความเหมือนที่แตกต่าง เช่น มะเขือม่วงกับมะเขือเทศ หรือบร็อกโคลี่กับผักกาดขาวปลี โดยจะแนะนำวิธีเพาะปลูกผักแต่ละชนิดไว้

ด้วยการเปรียบเทียบผักที่มีความเหมือนแต่แตกต่างกัน ทำให้เห็นสภาพแวดล้อมของถิ่นกำเนิด ลักษณะทางกายภาพ และระบบนิเวศของผัก รวมทั้งนิสัยของมันได้ชัดเจนยิ่งขึ้น การเข้าใจวิธีเพาะปลูกที่ถ่องแท้มากขึ้นจะช่วยให้ปลูกผักได้ผลดี คุณจะรู้ว่าควรดูแลผักชนิดนั้นๆ อย่างไร และเข้าใจเคล็ดลับการเพาะปลูกแต่ละอย่างว่า "ทำไมจึงเป็นเช่นนั้น"

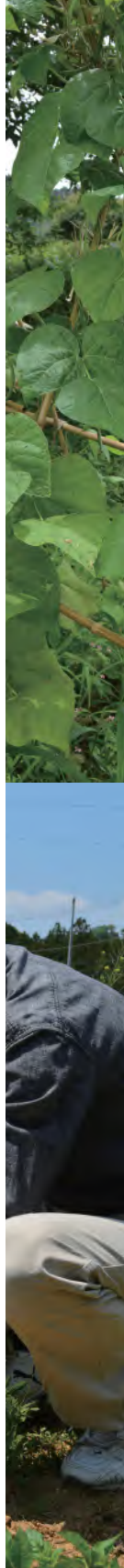
เพราะฉะนั้น การเพาะปลูกในพื้นที่เกษตรกรรมของประเทศญี่ปุ่นจึงต้องอาศัยเทคนิคต่างๆ ทั้งเรื่องการรดน้ำหรือการเลี้ยงฝน การควบคุมอุณหภูมิหรือการรับมือกับความเย็น การใช้ปุ๋ยเคมี การใช้พลาสติกคลุมดินหรือการคลุมด้วยฟาง การให้โดนแสงหรือการป้องกันไม่ให้ถูกแดด รวมทั้งการใช้ยากำจัดแมลง ฯลฯ มาเป็นตัวช่วยจึงจะเพาะปลูกได้ผลดีหรือทำให้มีผลผลิตได้ไม่จำกัดฤดู เพื่อดึงเป้าเพิ่มผลผลิตให้มีปริมาณมากขึ้นได้อีกด้วย

บรรดาหนังสือเกี่ยวกับการปลูกผักสวนครัวมักแนะนำวิธีเพาะปลูกโดยใช้เทคนิคต่างๆ คล้ายๆ กัน แต่ถ้าพึ่งพาเทคนิคเหล่านี้อย่างเดียวจนยึดถือเป็นตำราไปแล้ว อาจกลายเป็นการเพาะปลูกที่ผิดวิธีจนนำมาซึ่งความผิดพลาดโดยไม่รู้ตัว

การรู้จักสภาพของถิ่นกำเนิดเป็นเรื่องสำคัญ ผักที่ได้รับการดูแลโดยผู้ปลูกที่ไม่สนใจลักษณะทางกายภาพและระบบนิเวศของมันคงไม่อาจพูดได้ว่าเป็นผักที่กินแล้วจะมีประโยชน์ต่อร่างกาย จุดมุ่งหมายของหนังสือเล่มนี้คือการเปรียบเทียบผักที่มีความเหมือนแต่แตกต่างเพื่อเปลี่ยนมุมมองต่อวิธีการเพาะปลูก ทำให้เราได้ผักที่แข็งแรงและมีคุณภาพดี หนังสือเล่มนี้ยังแนะนำไอดีการเพาะปลูกหลากหลายที่ได้จากความรู้พื้นฐานของการเพาะปลูกผักในพื้นที่ถิ่นกำเนิดของมัน จึงขอให้ทุกท่านลองนำไปทดลองกับการปลูกผักสวนครัวที่บ้านดูนะครับ

ผมจะมีความสุขมากถ้าหนังสือเล่มนี้เป็นตัวช่วยในการเพาะปลูกของท่านที่ชื่นชอบการปลูกผักสวนครัว

โทะชิโอะ คิจิมะ
ฤดูร้อน ค.ศ. 2018

สารบัญ

รู้นึ้ยผัก สร้างไอเดียเพาะปลูก โดย โทะชิโอะ คิจิมะ

ก้นกำเนิดของพืชผักกับกำหนดเวลาการเพาะปลูก.....8

มะเขือเทศ คบคนยาก กับ มะเขือม่วง ชอบเข้าสังคม 10

ปลูกกับโครงที่ตัดโค้ง 14

ปลูกแนวตั้งเป็นรูปตัว V บนแปลงยกสูง 18

มะเขือม่วง ดูแลต้นกล้าแบบเอาอกเอาใจ กับ พริกหวาน ดูแลต้นกล้าแบบเคร่งครัด 20

ปลูกแนวตั้ง 3 ต้นโดยตัดและคลี่รากออก 24

ปลูกแนวตั้งเป็นรูปตัว V โดยไม่ต้องทลายดินหุ้มราก 28

แตงกวา ชอบป็นปายต้นไม้อื่น กับ ฟักทอง ชอบเลื้อยไปตามพื้นดิน 30

ปลูก 2 แนวทั้งแนวตั้งและแนวราบ 34

ปลูกร่วมกับข้าวโอ๊ตช่วงนอกฤดูการ 38

มะระ เจริญอาหาร กับ แตงโม กินน้อยมากจนน่าตกใจ 40

ปลูกร่วมกับพืชวงศ์ผักกาดและกลยุทธ์การรับมือพายุไต้ฝุ่น 44

ปล่อยให้เหลือเถาวัลย์ลูกเถาเดียวให้เลื้อยเที่ยวเล่นไปตามใจชอบ 48

ข้าวโพด รากต้นและกินของไม่ดี กับ กระเจี๊ยบเขียว รากลึกและชอบกินของดี 50

ปลูกร่วมกับถั่วแขก 54

หวานเมลิ็ดจำนวนมากและปล่อยให้ค่อย ๆ เจริญเติบโต 58

เผือก ต้องการน้ำมาก กับ มันเทศ ต้องการน้ำน้อย 60

ปลูกในหลุมจะช่วยให้งอกเร็วขึ้น 64

ปลูกพืชชนิดอื่นร่วมด้วย โดยควบคุมน้ำและธาตุอาหาร 68

ถั่วแขก กินทั้งผัก กับ ถั่วกระถินญี่ปุ่น กินเฉพาะเมล็ด 70

ปลูกหรือเกดหรือเทอร์นิปปไปพร้อมกัน 74

ปลูกพร้อมกับข้าวโพดที่จะเก็บเกี่ยวในฤดูฝน 78

ถั่วลิ้นเตา ดอกบานตลอดทั้งปี กับ ถั่วปากอ้า ดอกบานปีละครั้ง 80

ปลูกให้ชิดกันโดยใช้เสาทำจากไม้ไผ่ 84

ปลูกถั่วปากอ้าคันระหว่างต้นบร็อกโคลี่ข้ามฤดูหนาว 88

มันฝรั่ง ชอบโผล่หน้าเหนือดิน กับ มันภูเขาลูกญี่ปุ่น ชอบมุดลงดิน 90

นำดินกลบที่กลางต้น 94

ปลูกกับเสาไม้เตี้ยและคอยตัดปลายยอด 98

ชิโอะ ปล่อยให้โตได้เอง กับ ผักชี ต้องการการดูแลอย่างใกล้ชิด 100

ชิโอะแดงช่วยป้องกันอาการงาแต่เถาของมันเทศ 104

เพาะปลูกแบบหวานเมลิ็ดเลื้อยเวลาสั้น จะได้ขึ้นชมผักสดตลอดทั้งปี 108

ผักกาดขาวปลี ต้องปลูกเดี่ยว กับ บร็อกโคลี่ ต้องปลูกกับพืชอื่น 110

ปลูกแบบไร้แบบแผนบริเวณพื้นที่ว่างในสวน 114

ปลูกแบบ 2 ขั้นตอนด้วยการ "ปลูกชิดแน่น" ➔ "ถอนแยก" 118

กะหล่ำปลี ไม่เก็บแบคทีเรียที่ราก กับ ผักกาดหอม เป็นมิตรกับแบคทีเรียที่ราก	120
💡 ปลุกต้นกล้าพร้อมกัน 2 ต้นเพื่อสร้างพื้นที่ของดินรอบรากให้มีขนาดเพียงพอ	124
ปลุกกะหล่ำปลีร่วมด้วยแบบไร้แบบแผน ช่วยป้องกันศัตรูพืช	128
ปวยเล้ง ชอบอยู่โดดเดี่ยว กับ ตั้งโอ๋ ชอบอยู่เป็นกลุ่มก้อน	130
💡 ปลุกต้นหอมพร้อมปวยเล้งที่หวานเมล็ดในฤดูร้อน	134
ปลุกตั้งโอ๋ที่หวานเมล็ดในฤดูร้อนร่วมกับเทอร์นิป	138
มิซึนะ ชอบน้ำมาก กับ โคะมะสึนะ ชอบธาตุอาหารเยอะ	140
💡 ปลุกในฤดูหนาวโดยไม่ต้องไถพรวนดินในพื้นที่ที่เคยใช้ปลูกหัวใช้เท้า	144
ปลุกในฤดูหนาวโดยไม่ต้องไถพรวนดินในพื้นที่ที่เคยใช้ปลูกปวยเล้ง	148
หัวใช้เท้า งอกอย่างรวดเร็ว กับ แครอต งอกอย่างเชื่องช้า	150
💡 ปลุกหัวใช้เท้าที่โคนต้นเผือก	154
ปลุกหัวใช้เท้ากับแครอตคันสลับแถวอย่างต่อเนื่อง	158
กระเทียม ปลุกทีละกลีบ กับ รักเกียว ปลุกพร้อมกัน 3 กลีบ	160
💡 เก็บเกี่ยวกระเทียมกินใบกับกระเทียมกินหัวเป็น 2 ขั้นตอน	164
เก็บเกี่ยวเป็นหอมแดงได้ต่อเนื่องยาวนาน	168
หอมหัวใหญ่ รากแทงลงล่าง กับ ต้นหอม รากแทงขึ้นบน	170
💡 ปลุกคริมสันโคลเวอร์ร่วมด้วยและตามด้วยปลูกผักทอง	174
ปลุกแดงโมโนแปลงเพาะต้นอ่อนของต้นหอม	178

โครงสร้างหนังสือ

หนังสือเล่มนี้จะจับคู่ผักที่มีคุณลักษณะคล้ายคลึงกัน เพื่ออธิบายโดยเปรียบเทียบเรื่องถิ่นกำเนิด ลักษณะทางกายภาพ ระบบนิเวศ และวิธีการเพาะปลูก ตลอดจนแนะนำไอเดียการเพาะปลูกต่างๆ

1 รู้จักถิ่นกำเนิด

หน้านี้จะแนะนำถิ่นกำเนิดและสภาพแวดล้อมของผักชนิดนั้น ตลอดจนกำเนิดสายพันธุ์ดั้งเดิม

อย่างไรก็ตาม ผักมีทฤษฎีเรื่องถิ่นกำเนิดที่หลากหลาย บางชนิดไม่มีถิ่นกำเนิดที่ชัดเจน ถิ่นกำเนิดที่น่าเสนอไว้ที่นี่ ผมได้ดำเนินการสำรวจในพื้นที่จริงโดยอาศัยทฤษฎีที่มีน้ำหนักที่สุดเป็นพื้นฐาน

2 ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับวิธีเพาะปลูก

สำหรับหน้านี้ผมจะแนะนำการเตรียมดินและวิธีเพาะปลูก

3 ไอเดียการปลูก

ช่วงท้ายผมจะนำเสนอวิธีการเพาะปลูกผักสวนครัวให้มีรสชาติอร่อยและเก็บเกี่ยวได้จำนวนมาก โดยคำนึงถึงลักษณะการเจริญเติบโตในถิ่นกำเนิดและนิสัยของผักนั้นๆ

ถิ่นกำเนิดของพืชผักกับกำหนดเวลาการเพาะปลูก

ผักที่เราเพาะปลูกในสวนครัวมักมีถิ่นกำเนิดมาจากต่างประเทศ ควรต้องปรับช่วงเวลาเพาะปลูกให้เข้ากับภูมิอากาศของประเทศไทย จะขอแนะนำถิ่นกำเนิดของผักแต่ละชนิดควบคู่กับช่วงเวลาเพาะปลูกที่เหมาะสม

130 ตังโง (วงศ์ทานตะวัน)

หวานเมล็ด: ปลายเดือนมีนาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนมิถุนายน
หวานเมล็ด: เดือนกันยายน-ตุลาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤศจิกายน-มกราคม

140 มิซุนะ (วงศ์ผักกาด)

หวานเมล็ด: ปลายเดือนมีนาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนมิถุนายน
หวานเมล็ด: เดือนกันยายน-ตุลาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤศจิกายน-มกราคม

110 ผักกาดขาวปลี (วงศ์ผักกาด)

หวานเมล็ด: กลางเดือนสิงหาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤศจิกายน-มกราคม
ย้ายต้นกล้ามาปลูก: เดือนกันยายน
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤศจิกายน-มกราคม

100 ผักชี (วงศ์ผักชี)

หวานเมล็ด: เดือนเมษายน-กรกฎาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤษภาคม-ตุลาคม
หวานเมล็ด: ปลายเดือนสิงหาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนตุลาคม-ธันวาคม
หวานเมล็ด: เดือนตุลาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนเมษายน-ตุลาคม

120 ผักกาดหอม (วงศ์ทานตะวัน)

ย้ายต้นกล้ามาปลูก: เดือนตุลาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤศจิกายน-ธันวาคม

10 20 มะเขือม่วง (วงศ์มะเขือ)

ย้ายต้นกล้ามาปลูก: ต้นเดือนพฤษภาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนกรกฎาคม-ตุลาคม

40 มะระ (วงศ์แตง)

ย้ายต้นกล้ามาปลูก: กลางเดือนพฤษภาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนสิงหาคม-กันยายน

30 แตงกวา (วงศ์แตง)

ย้ายต้นกล้ามาปลูก: ต้นเดือนพฤษภาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนกรกฎาคม-สิงหาคม
หวานเมล็ด: เดือนมิถุนายน-สิงหาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนสิงหาคม-พฤศจิกายน

130 ปวยเล้ง (วงศ์บานไม่รู้โรย)

หวานเมล็ด: ปลายเดือนมีนาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนมิถุนายน
หวานเมล็ด: เดือนกันยายน-ตุลาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤศจิกายน-มกราคม

80 ถั่วลันเตา (วงศ์ถั่ว)

หวานเมล็ด: เดือนพฤศจิกายน
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤษภาคม-มิถุนายน

80 ถั่วปากอ้า (วงศ์ถั่ว)

หวานเมล็ด: เดือนพฤศจิกายน
เก็บเกี่ยว: เดือนพฤษภาคม

160 กระเทียม (วงศ์พลับพลึง)

นำกลีบลงปลูก: ปลายเดือนกันยายน
เก็บเกี่ยว: เดือนมิถุนายน

100 ชิโซะ (วงศ์กะเพรา)

หวานเมล็ด: เดือนพฤษภาคม-
ต้นเดือนกรกฎาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนมิถุนายน-กันยายน

150 หัวไชเท้า (วงศ์ผักกาด)

หวานเมล็ด: ปลายเดือนสิงหาคม-
ปลายเดือนกันยายน
เก็บเกี่ยว: เดือนธันวาคม

70 ถั่วแระ (วงศ์ถั่ว)

หวานเมล็ด: ต้นเดือนพฤษภาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนกรกฎาคม
หวานเมล็ด: ปลายเดือนมิถุนายน
เก็บเกี่ยว: เดือนตุลาคม

90 มันจูเขาญี่ปุ่น (วงศ์ถั่ว)

ปักชำหัวพันธุ์: กลางเดือนมีนาคม
เก็บเกี่ยว: ต้นเดือนธันวาคม

60 เผือก (วงศ์บอน)

ปักชำหัวพันธุ์: ต้นเดือนพฤษภาคม
เก็บเกี่ยว: ต้นเดือนพฤศจิกายน

160 รักเกียรติ (วงศ์พลับพลึง)

นำกลีบลงปลูก: ปลายเดือนกันยายน
เก็บเกี่ยว: เดือนมิถุนายน

170 ต้นหอม (วงศ์พลับพลึง)

ย้ายต้นกล้ามาปลูก: ปลายเดือนมีนาคม
เก็บเกี่ยว: เดือนตุลาคมเป็นต้นไป

ผักมีฤทธิ์ร้อนถึงกำเนิดอยู่หลากหลาย บางชนิดก็ไม่มีถิ่นกำเนิดที่ชัดเจน
ถิ่นกำเนิดที่นำเสนอไว้ในที่นี่ ผมได้สำรวจในพื้นที่จริงโดยอาศัยข้อมูลที่แม่นยำที่สุดเป็นพื้นฐาน

มะเขือเทศ คบคนยาก

มะเขือม่วง ชอบเข้าสังคม

รู้จักสภาพถิ่นกำเนิด

มะเขือเทศมีถิ่นกำเนิดในพื้นที่ภูเขาหินซึ่งขาดธาตุอาหาร

มะเขือม่วงมาจากผืนป่าอันอุดมสมบูรณ์

ถิ่นกำเนิดของมะเขือเทศอยู่แถบที่ราบสูงบริเวณเทือกเขาแอนดีสในทวีปอเมริกาใต้ เป็นพื้นที่ฝนตกน้อยและแห้งแล้ง ขาดความอุดมสมบูรณ์ มีแสงแดดร้อนระอุสาดส่องลงมาอย่างต่อเนื่องราวกับถนนสีแดง

มะเขือเทศสายพันธุ์ดั้งเดิมจะขยายพันธุ์โดยแผ่กิ่งก้านเลื้อยไปตามพื้นที่ที่เต็มไปด้วยกรวดหิน ขรุขระ เนื่องจากมะเขือเทศมีรากตื้น ดังนั้น ช่วงกลางคืนที่อุณหภูมิลดต่ำลง ขนาดเล็ก ๆ ที่ขึ้นตามใบและก้านจะพยายามดักจับน้ำค้างตอนกลางคืนมาประทังชีวิต

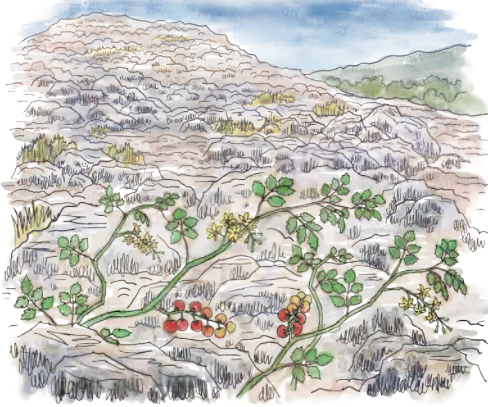
มะเขือเทศขยายพันธุ์ภายใต้สภาวะแวดล้อมที่ลำบากเช่นนี้ จึงต้องกำจัดพืชชนิดอื่นเพื่อให้เจริญเติบโตได้ การปล่อยสารพิษรุนแรงเพื่อทำลายพืชอื่น (allelopathy) เป็นคุณสมบัติเฉพาะของมะเขือเทศ การที่มะเขือเทศดำเนินชีวิตอย่างโดดเดี่ยวท่ามกลางสภาพแวดล้อมที่แร้นแค้นจึงมีภาพลักษณ์ของ "คนรักสันโดษ" แต่ถ้ามองอีกมุมหนึ่งอาจเป็นนิสัยไม่ชอบคบค้าสมาคมกับพืชอื่น

ในทางตรงข้าม มะเขือม่วงมีพื้นเพมาจากบริเวณเอเชียใต้ที่ทั้งอุณหภูมิและความชื้นสูง สายพันธุ์ดั้งเดิมขึ้นเองตามธรรมชาติในผืนป่าแถบตะวันออกของอินเดียปัจจุบัน ซึ่งเป็นพื้นที่โล่งเป็นช่วง ๆ มีแสงสว่างส่องถึง และมีทางออกสู่แหล่งน้ำหรือริมลำธาร เมล็ดของมันจะตกลงบนพื้นดินทรายร่วนซุยจากใบไม้ที่ร่วงหล่นทับถม รากหยั่งลึกลงไปเพื่อเสาะหาแหล่งน้ำใต้ดิน

ด้วยอุณหภูมิที่อบอุ่นพร้อมน้ำและธาตุอาหารที่อุดมสมบูรณ์ ส่งผลให้สภาพแวดล้อมมีพันธุ์พืชอาศัยอยู่มากมาย มะเขือม่วงจึงอยู่ร่วมกับพืชชนิดอื่นได้หลากหลาย อาจพูดได้ว่ามะเขือม่วงมีภาพลักษณ์ของ "คนชอบเข้าสังคม" ที่ใช้ชีวิตอย่างรื่นเริงสนุกสนาน

แม้จะเป็นพืชในวงศ์มะเขือเหมือนกัน แต่ต้นกำเนิดและการใช้ชีวิตช่างแตกต่างกันเสียจริง ๆ

มะเขือเทศ ถิ่นกำเนิด: ที่ราบสูงบริเวณเทือกเขาแอนดิส
ในทวีปอเมริกาใต้

มะเขือเทศเป็นพืชอายุหลายปี กำเนิดในบริเวณที่
แห้งแล้งและมีแดดจัด ลำต้นเลื้อยไปตามโขดหิน มีกิ่งและ
รากพิเศษแตกออกมาโดยตลอดและทอดยาวไม่หยุด

มะเขือม่วง ถิ่นกำเนิด: ผืนป่าทางตะวันออกของอินเดีย

ถิ่นกำเนิดดั้งเดิมของมะเขือม่วงคือผืนป่าดิบชื้น
มักเกิดบริเวณริมลำธาร เป็นพืชอายุหลายปี ในบริเวณ
ถิ่นกำเนิดนั้นอาจพบต้นที่มีความสูงถึง 3 เมตร

การเข้ามาและ แพร่ขยายสู่ญี่ปุ่น

มะเขือเทศเดินทางจากเทือกเขา
แอนดิส ข้ามทวีปยุโรป มายังเมือง
นางาซากิ ประเทศญี่ปุ่นช่วงศตวรรษที่
17 ตั้งแต่อดีตจนถึงสมัยเอโดะยังนิยม
ปลูกมะเขือเทศเพื่อความสวยงามเป็น
หลัก มะเขือเทศพันธุ์ที่ปลูกสำหรับนำ
มากินสดเพิ่งเริ่มปลูกกันเมื่อสมัยโชวะ
ถ้าจำกัดการให้น้ำจะได้ผลมะเขือเทศ
คุณภาพสูง เกษตรกรส่วนใหญ่จึงนิยม
เพาะปลูกกันในพื้นที่ที่ปิดล้อม เช่น เรือน
กระจก

ส่วนมะเขือม่วงเดินทางจากเอเชีย
ให้เข้าสู่เอเชียตะวันออกและแพร่ไปยัง
ประเทศญี่ปุ่น โดยพบว่าในสมัยนาระมี
การเพาะปลูกมะเขือม่วงกันอยู่แล้ว แต่
ขยายไปยังพื้นที่ต่างๆ ทั่วญี่ปุ่นในสมัย
เอโดะ ด้วยความที่ปลูกง่าย เข้ากับ
วัฒนธรรมการกินของพื้นที่ต่างๆ ได้ จึง
มีพันธุ์พื้นเมืองเกิดขึ้นจำนวนมาก
มะเขือม่วงชอบน้ำและธาตุอาหาร ผลที่
มีรสชาติดีอร่อยจึงมักออกงามในบริเวณ
ริมแม่น้ำที่อุดมสมบูรณ์ พันธุ์ที่มีชื่อ
เสียงคือ พันธุ์เซ็นซุซุของโอซากาและ
พันธุ์คะโมะของเกียวโต พื้นที่อบอุ่น
ทางตะวันตกเฉียงใต้ (เมืองเซ็นนัง) มี
ระยะเวลาเพาะปลูกยาวนานจึงได้ผลที่
มีรูปร่างยาวหรือขนาดใหญ่ ขณะที่ทาง
ตอนเหนือมีแนวโน้มจะได้ผลผลิตเป็น
ผลกลมหรือขนาดเล็ก

1 ระบายน้ำให้ดีและจำกัดการใส่ปุ๋ย

เนื่องจากถิ่นกำเนิดของมะเขือเทศเป็นพื้นที่แห้งแล้งและขาดธาตุอาหาร การเพาะปลูกในพื้นที่ซึ่งเป็นดินทรายที่มีธาตุอาหารน้อยและระบายน้ำได้ดีจึงเหมาะสมที่สุด ถ้าแปลงเพาะปลูกของคุณเป็นดินทราย ไม่จำเป็นต้องใส่ใจทำอะไรกับมัน มะเขือเทศก็เจริญเติบโตได้ดี

สำหรับพื้นที่ที่เป็นดินทรายปนดินร่วนที่มีลักษณะเหนียวเล็กน้อย ก่อนเริ่มปลูกเพียงไถพรวน มะเขือเทศก็เจริญเติบโตได้โดยไม่มีปัญหา ไม่ว่าใช้ดินชนิดใดก็ไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยรองพื้น ควรทำแปลงแนวราบ

สำหรับแปลงที่เป็นดินเหนียว จำเป็นต้องปรับพื้นที่ก่อน โดยทำคันดินสูงประมาณ 20 เซนติเมตรเพื่อให้การระบายน้ำดีขึ้น ให้ขุดดินในจุดที่จะตั้งแปลงลึกลงไปประมาณ 30 เซนติเมตรแล้วใส่ใบไม้แห้งหรือหญ้าแห้งลงไปก่อนย่ำอัดให้แน่น จะช่วยเรื่องการระบายน้ำ ไม่จำเป็นต้องใส่ปุ๋ยรองพื้น

2 ทำไมต้องปลูกต้นเดียว

สำหรับมะเขือเทศ ญี่ปุ่นมีแสงแดดไม่เพียงพอเมื่อเทียบกับถิ่นกำเนิดของมัน ในอดีตมะเขือเทศเป็นพืชไม้เลื้อยที่แผ่กิ่งก้านไปตามพื้นดิน แต่ปัจจุบันมะเขือเทศที่ปลูกในสวนเจริญเติบโตขึ้นด้านบน เป็นหลักฐานสำคัญที่แสดงให้เห็นว่ามันพยายามแสวงหาแสงแดด ดังนั้น ควรพยายามปลูกในพื้นที่ซึ่งแสงแดดส่องถึงได้ดี

วิธีปักชำกิ่งที่แตกใหม่เพียงกิ่งเดียวเป็นวิธีเพาะปลูกปกติทั่วไป ซึ่งทำให้ไปได้รับแสงแดดเพียงพอ ไม่ว่าจะปลูกชิดกันแค่ไหน แอมอากาศถ่ายเทได้ดีช่วยลดความชื้นในอากาศ สภาพแวดล้อมเช่นนี้เหมาะกับมะเขือเทศซึ่งชอบความแห้งแล้ง

อย่างไรก็ตาม ญี่ปุ่นมีฝนตกชุกในหน้าร้อนจึงไม่เหมาะกับมะเขือเทศ การปลูกมะเขือเทศให้มีคุณภาพดีต้องเลี้ยงฝน

3 ปลุกเดี่ยวเพื่อให้กิ่งก้านแผ่ขยายได้

การปลุกแบบต้นเดี่ยวขอให้ปลุกชิดกันเพราะเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพทำให้เก็บผลผลิตจำนวนมากได้ในระยะสั้น แต่ไม่ได้กำหนดระยะห่างระหว่างต้นว่าจะต้องเป็นเท่าไร จะปลุกห่างกัน 1 เมตร หรือถ้าจะทำแบบสลับปลุกมะเขือเทศต้นเดี่ยวไว้กลางสวนก็ได้ จากนั้นปล่อยให้เติบโตโดยไม่ต้องดูแลรากจะแผ่ขยายและกิ่งก้านจะแตกออกไปทั่วสวน

ที่ผ่านมามะเขือเทศเป็นพืชที่เลื้อยไปตามพื้นดินไม่มีที่สิ้นสุด การปลุกแบบแนวตั้ง ถ้าปลุกโดยเว้นระยะห่างระหว่างต้นไว้กว้างสักหน่อยเพื่อให้กิ่งก้านได้แผ่ขยาย ทำให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง

ผมขอแนะนำวิธีปลุกแบบใหม่ที่จะช่วยให้กิ่งก้านของมะเขือเทศแผ่ขยายได้อย่างรวดเร็วไว้ในหน้า 14 นั่นคือ การปลุกกับโครงที่ตัดโค้งหรืออุโมงค์พลาสติกเพื่อกันฝน ซึ่งจะช่วยให้คุณได้ชื่นชมผลผลิตที่มีคุณภาพ รสชาติอร่อย

การควบคุมปริมาณน้ำและธาตุอาหาร

ความสูงของแปลงเพาะปลูก: แปลงที่เป็นดินทรายหรือดินทรายปนดินร่วนให้ทำแปลงปลูกแบบราบ ถ้าเป็นดินเหนียวให้เตรียมแปลงเพาะปลูกสูงประมาณ 20 เซนติเมตร

ปุ๋ยรองพื้น: ไม่ต้องการปุ๋ยรองพื้น เมื่อทำความสะอาดแปลงเพาะปลูกที่มีการใช้งานมาก่อนหน้านี้แล้ว ให้พรวนดินเตรียมแปลงไว้

ปุ๋ยเสริม: ไม่จำเป็น ปลุกให้ห่างกันไว้ รากจะแผ่ขยายและเก็บเกี่ยวผลผลิตได้ต่อเนื่อง

พืชพันธมิตร

มะเขือเทศจอมทำลายล้าง

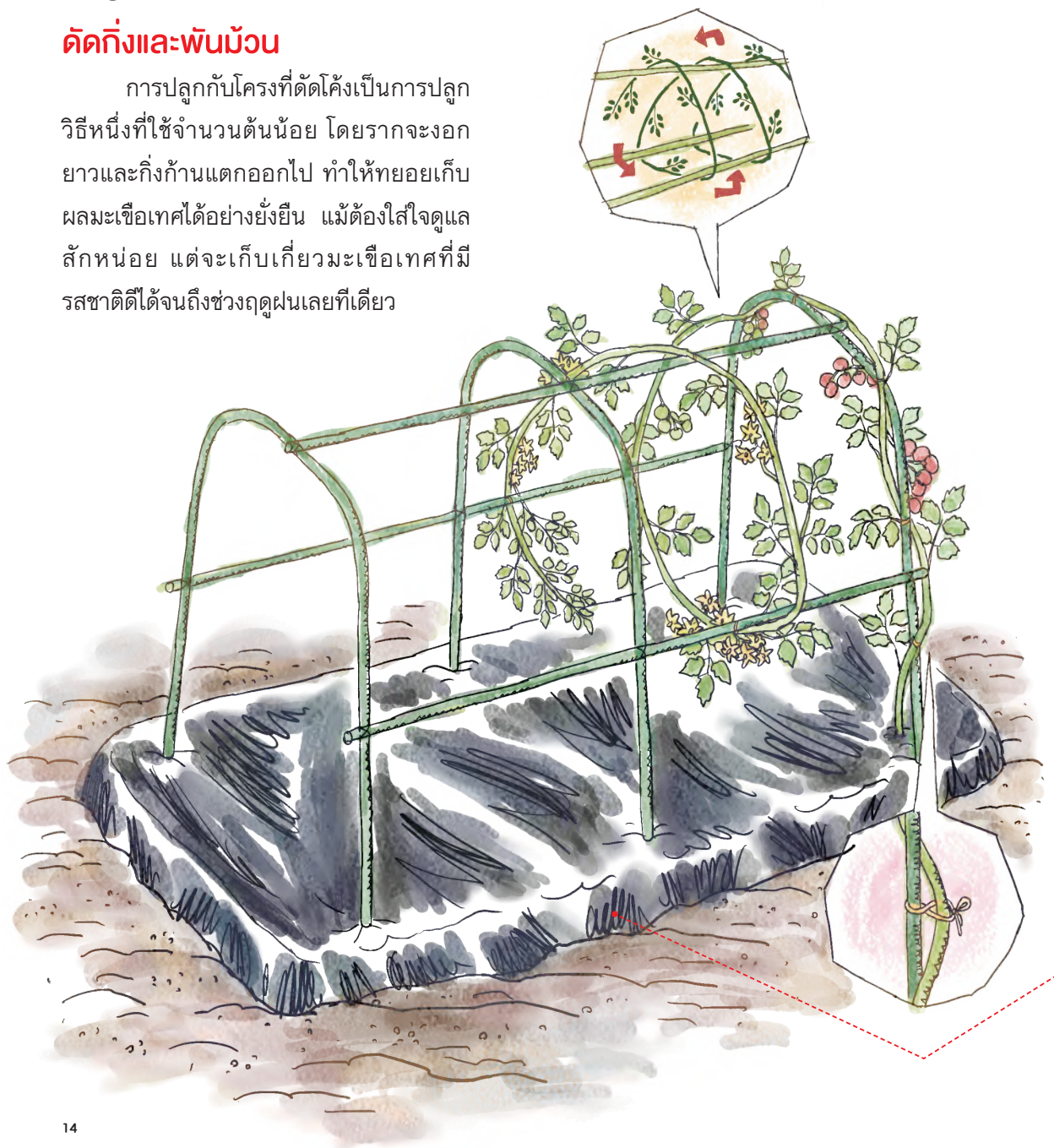
พืชที่ปลุกร่วมกันได้น่าจะมีเพียงกุยช่ายกับโหระพาเท่านั้น การปลุกกุยช่ายร่วมกับต้นกล้าของมะเขือเทศช่วยป้องกันโรคพืชที่มากับดินได้ มะเขือเทศจะปล่อยสารทำลายต้นไม้รอบข้างรุนแรง จึงอาจปลุกพืชหัวหรือพืชในวงศ์ผักกาดที่ทนทานต่อสารนั้นได้ เช่น ถั่วลิสงเตา หอมหัวใหญ่ ถั่วปากอ้า กะหล่ำปลี บร็อกโคลี แต่ถ้าปลุกผักกาดขาวปลี มันจะไม่เจริญเติบโต

ใช้พื้นที่น้อยแต่ให้ผลผลิตยั่งยืน

ปลูกกับโครงที่ดัดโค้ง

ดัดกิ่งและพันม้วน

การปลูกกับโครงที่ดัดโค้งเป็นการปลูกวิธีหนึ่งที่ใช้จำนวนต้นน้อย โดยรากจะงอกยาวและกึ่งก้านแตกออกไป ทำให้ทยอยเก็บผลมะเขือเทศได้อย่างยั่งยืน แม้ต้องใส่ใจดูแลสักหน่อย แต่จะเก็บเกี่ยวมะเขือเทศที่มีรสชาติดีได้จนถึงช่วงฤดูฝนเลยทีเดียว

Point 1

เวลาโน้มกิ่งให้บิดไปด้วย

ตอนโน้มกิ่งให้เอานิ้วบิดแรงๆ
จะช่วยให้งอกิ่งได้ง่ายขึ้น ระวังอย่าให้หักเปาะ

Point 3

ใช้แปลงเพาะปลูกแบบราบที่ระบายน้ำได้ดี
เพื่อให้รากแผ่ขยายได้กว้าง และใช้
พลาสติกหรือฟางคลุมดินเพื่อปกป้องราก

อันดับแรก เนื่องจากมะเขือเทศมีราก
ตื้น เราจึงต้องเตรียมแปลงเพาะปลูกแบบราบ
จากนั้นตั้งโครงดัดโค้ง แล้วโน้มกิ่งมะเขือเทศ
พันม้วนไปตามแนวโครง

ประเด็นสำคัญคือเวลาโน้มกิ่งให้เอานิ้ว
บีบแรงๆ และบิดที่ด้านนอกของจุดที่งอเพื่อ
ดัดกิ่ง การทำเช่นนี้ช่วยให้ดัดกิ่งได้ง่ายขึ้น
เพราะจะทำให้ "ท่อลำเลียงอาหาร" ซึ่งอยู่
ภายในแตก ส่งผลให้น้ำตาลที่ได้จากการ
สังเคราะห์ด้วยแสงของใบหยุดอยู่ตรงจุดนั้น
แล้วถูกส่งไปเลี้ยงส่วนผลได้ดีขึ้น การดัดกิ่ง
จะไม่ทำให้ท่อลำเลียงน้ำ (ทางเดินของน้ำที่
รากดูดซึมขึ้นมา ซึ่งอยู่ลึกเข้าไปด้านในของ
ท่อลำเลียงอาหารอีกที) แตกไปด้วย จะบิด
แรงสักหน่อยก็ไม่เป็นไร

เมื่อใบโดนฝนจะดูดซึมน้ำ อาจทำให้
ตัวผลฉ่ำน้ำมากเกินไป เพื่อป้องกันปัญหานี้
ให้คลุมหลังคากันฝนหรือเพาะปลูกในเรือน
เพาะชำที่มีหลังคาจะดีกว่า

Point 2

ปลูกใต้หลังคาเพื่อป้องกันฝน

การคลุมหลังคากันฝนช่วยควบคุมปริมาณน้ำ
ทำให้ได้ผลผลิตที่มีรสชาติหวาน แนะนำให้ปลูก
ในเรือนเพาะชำที่มีหลังคา

1 ต้องเก็บกักน้ำให้ดี และใส่ปุ๋ยเพียงพอ

หากวิเคราะห์จากสภาพถิ่นกำเนิด เราจะได้รู้ว่ามะเขือม่วงต้องการน้ำและธาตุอาหารมาก ดังนั้น ต้องโรยปุ๋ยรองพื้นให้กระจายทั่วแปลงปลูก โดยมีอัตราส่วนของกากพืชน้ำมันประมาณ 300 กรัม (สำหรับพื้นที่ที่เป็นดินเหนียว) ถึง 500 กรัม (สำหรับพื้นที่ที่เป็นดินทราย) ต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร รากมะเขือม่วงจะยาวลึกลงไปมาก จึงควรเตรียมแปลงสูงประมาณ 20 เซนติเมตร

สำหรับสวนที่เป็นดินทรายต้องปรับปรุงดินให้เก็บกักน้ำได้ดีขึ้น ดังนั้น ก่อนลงมือปลูกไม่น้อยกว่า 2 สัปดาห์ ให้ใส่ปุ๋ยคอกที่หมักระยะปานกลาง (อาจเป็นปุ๋ยมูลวัวหนืดๆ หน่อยก็ได้) น้ำหนักประมาณ 2 กิโลกรัมต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร ใส่ลงไปผสมกับดินลึกประมาณ 15 เซนติเมตร

สำหรับสวนที่เป็นดินร่วนอยู่แล้ว เพียงแค่พรวนดินให้เป็นก้อนหยาบๆ ก็ใช้ได้ ดินที่มีความเหนียวและอุ้มน้ำดี เหมาะแก่การปลูกมะเขือม่วงมากที่สุด และควรใส่ใบไม้แห้งหรือปุ๋ยหมักเปลือกไม้ลงไปบนดินลึกประมาณ 30 เซนติเมตร เพื่อช่วยเรื่องการระบายน้ำ

2 ทำไมต้องตัดแต่งกิ่งใน ฤดูร้อน

แม้ว่ามะเขือม่วงจะชอบแสงแดด แต่ต้องการแดดเพียงร้อยละ 60 ของมะเขือเทศ เนื่องจากมะเขือม่วงมีถิ่นกำเนิดในเขตป่าจึงเติบโตในบริเวณที่มีร่มเงาได้ดี การโดนแดดจัดอาจทำให้ใบไหม้และเฉาตายได้

วิธีปลูกโดยทั่วไปคือการปักชำ 3 กิ่งโดยเว้นระยะห่างระหว่างต้นไว้กว้างสักหน่อย แม้ว่าเป็นวิธีที่ดูแลง่ายและติดผลดก แต่เมื่อรากเริ่มแก่ไม่ว่าจะพยายามดูแลอย่างไรก็ติดผลไม่ดี การปักชำ 3 กิ่งจะทำให้กิ่งแตกออกไปด้านข้าง ส่งผลให้รากแผ่ขยายออกด้านข้างไปด้วย ดังนั้น การตัดกิ่งให้สั้นควบคู่กับการใช้ซ็อกปลูก สับรากออกจะช่วยคืนความอ่อนเยาว์แก่ต้นมะเขือม่วงให้พร้อมเก็บเกี่ยวผลผลิตในฤดูฝน

3 ปลูกชิดกันเพราะต้องการ ให้รากงายลงแนวดิ่ง

ถ้าพิจารณาวิธีเจริญเติบโตในถิ่นกำเนิดแล้ว จะเห็นว่ามะเขือม่วงต้องการทั้งน้ำและธาตุอาหารจำนวนมากจึงยังรากลึก ในสวนก็เช่นกัน การที่รากของมะเขือม่วงแทงลึกลงไปดินจะช่วยให้น้ำเติบโตอย่างแข็งแรง

การทำให้มะเขือม่วงแทงรากลงในแนวตั้งโดยไม่แผ่ออกไปด้านข้าง จะต้องเตรียมแปลงให้สูงและปลูกให้ต้นชิดกัน ทั้งต้องหมั่นพรวนดินเพื่อให้ใบที่ร่วงลงมาฝังลึกลงไปใต้ดินด้วย ควรกลบฝังใบที่ร่วงจนแห้งให้ลึกประมาณ 30 เซนติเมตร ส่วนที่อยู่เหนือดินก็ต้องพยายามโน้มกิ่งให้ตั้งตรง ไม่ปล่อยให้ขยายออกด้านข้าง ถ้ารากหยั่งลึกลงดินแบบนี้แล้ว ก็จะดูดซึมน้ำได้เพียงพอ

นอกจากนี้ เพื่อให้เก็บเกี่ยวผลผลิตได้อย่างต่อเนื่อง ผมได้แนะนำ "วิธีปลูกแนวตั้งเป็นรูปตัว V บนแปลงยกสูง" โดยไม่จำเป็นต้องตัดแต่งกิ่งไว้ในหน้า 18

การควบคุมปริมาณน้ำและธาตุอาหาร

ความสูงของแปลงเพาะปลูก: เตรียมแปลงสูงประมาณ 20 เซนติเมตร แต่ถ้าเป็นดินเหนียวให้ยกแปลงขึ้นสูงกว่า 20 เซนติเมตรเพื่อให้ระบายน้ำดีขึ้น

ปุ๋ยรองพื้น: ถ้าเป็นดินร่วนให้เติมกากพืชน้ำมันประมาณ 400 กรัมต่อพื้นที่ 1 ตารางเมตร ถ้าเป็นดินทรายให้ใส่เพิ่มอีกประมาณร้อยละ 20 ถ้าเป็นดินเหนียวให้ลดลงร้อยละ 20

ปุ๋ยเสริม: เมื่อเริ่มเก็บผลผลิตได้ ให้โรยกากพืชน้ำมันเพิ่ม โดยกระจายรอบๆ ต้น 1 ครั้งต่อ 1-2 สัปดาห์

พืชพันธมิตร

มะเขือม่วงชอบมีเพื่อนเยอะ

มะเขือม่วงเป็นพืชที่กำลังเติบโตและเจริญเติบโตท่ามกลางต้นไม้อื่นอยู่แล้ว จึงไม่ต้องเลือกพืชที่จะมาปลูกด้วยกัน ถ้าปลูกต้นหอมกับต้นกล้าของมะเขือม่วงจะช่วยป้องกันโรคจากเชื้อราที่มากับดินได้ นอกจากนี้ หากจะรอกับผลผลิตจนช่วงสุดท้ายประมาณปลายฤดูฝน อาจปลูกชิงพาร์สลีย์ หรือผักชนิดอื่นระหว่างต้นมะเขือม่วงได้ด้วย โดยการปลูกพืชรอบที่ 2 มีข้อจำกัดด้านเวลา ถ้าเป็นไปได้แนะนำให้ปลูกพวกถั่วลิสงเตากับถั่วปากอ้าแทน